

Překvapivé prožitky způsobené esoterním vývojem

Rudolf Steiner

Mnichov, 9. prosince 1913

Abychom se v esoterním životě dostali dále, musíme být pozornější v pozorování věcí, které našemu každodennímu vědomí většinou unikají. Také si musíme udělat jiné představy o tom, co budeme zprvu prožívat. Stěžujeme si například, že se nám do meditace hrnou myšlenky, které nás obtěžují a ruší. Kdybychom o tom více přemýšleli, museli bychom zjistit, že pokud jsme se stali vnímavějšími, je to pokrok, protože si všímáme, že tyto myšlenky jsou něco, co je silnější než my. Podněcují nás, abychom v meditaci vynakládali více síly; jsou to totiž luciferské bytosti, které v nás vyzvídají naše vlastní myšlenky. Tyto luciferské bytosti jsou v nás stále, pouze jsou ve shonu každodenního života přehlušeny. Půjdeme-li v noci tichoučkým lesem, jasně uslyšíme padající listy, šustnoucí se zvířata, zdálky se blížící kroky. Avšak v lomu velkoměsta budou takto tiché zvuky zcela neslyšné. - Tak je tomu i s našimi meditacemi. Ticho, které vytváříme, nám umožňuje všimnout si toho, co nepovšimnuto v každodenním shonu zaniká. Do vědomí nám může vstupovat všechno možné, například i bolesti fyzického těla, které jinak necítíme. Můžeme se soustředit na své tělo - což je ale dobré jen ve zcela zvláštních případech - a ohledat ho co do bolestí. Začneme kousek nad hlavou, vyřadíme všechny ostatní myšlenky, pozornost soustředíme jen na tento bod; pak postupujeme dále dolů, soustředíme se na část mozku atd. Zjistíme, že v různých částech svého těla máme možná bolesti. A čím je člověk egoističtější, tím více a zřetelněji cítí tu a tam bolesti. Nesmí se z nás však kvůli tomu stát hypochondři a nesmí nás to vyděsit, nýbrž musíme zachovat hlavu vzhůru.

To však musíme i v lecčems jiném, neboť se nám mohou dít zvláštní věci, které nás mohou ohromit, kterým však musíme přijít na kloub. Celá naše konstituce, vzájemný poměr našich těl, se meditací mění. I kdybychom ji prováděli sebehůře, sebenešikovněji, vytahujeme své Já, astrální tělo a část éterného těla z těla fyzického, a v důsledku toho můžeme mít v minutách následujících po meditaci zvláštní prožitky v éterném těle. Éterné tělo je věrným uchovavatelem všeho, s čím se v životě vědomky či nevědomky potkáme. Mohli jsme například v dětství zažít, jak vlak přešel psa. Celou tu děsivou scénu jsme během let překonali. Éterné tělo ji však uchovalo; o třicet, čtyřicet let později můžeme na základě svého vývoje náhle sami v sobě uslyšet ten štěkot a kňučení, dokonce tomu může být i tak, že dotyčný sám skutečně začne vydávat zvuky podobné štěkotu, což ho samého samozřejmě velmi vyděsí. Je to dáno tím, že vzpomínka uchovávaná v éterném těle náhle v důsledku toho, že je éterné tělo ve vývoji rozvolněno, zvláštní silou vystoupí a zapůsobí na fyzické tělo.

Druhý příklad: Někdo jakožto esoterik může mít v důsledku zánětu středního ucha bolesti, které povedou k vizím nějaké hrůzostrašné scény, jejíž původ si nedovede vysvětlit. Souvislost je následující. Bolesti samozřejmě nesídlí ve fyzickém těle, nýbrž v těle astrálním. To jako theosofové víme, a rozumíme proto také tomu, že je od základu zvrácené, tvrdí-li Maeterlinck ve své poslední knize, že duše, která už nemá tělo, nemůže mít bolesti. Víme, že duše bez těla - například v kámaloce - může trpět velkými bolestmi. Bolesti v astrálním těle se ovšem zrcadí v těle éterném. Esoterik prožívá

vibrace, jež jsou tím vytvářeny v éterném těle, zároveň však také vibrace podobného druhu, které se v tomto těle vytvořily v dětství působením duševních bolestí při prožití této hrůzostrašné scény. Na tu již dávno zapomněl, avšak v důsledku esoterního vývoje a vnějšího podnětu bolesti prožitků vystoupí z éterného těla.

Možné je ale ještě něco podivnějšího. Stačí, abychom žili v bytě, kde bude za stěnou bydlet rodina, která si ráda předcítá a vypráví všelijaké podivné historky. Naše fyzické uši je neslyšely, avšak naše éterné tělo je zaznamenalo. A při duchovním vývoji se může stát, že je ve svém éterném těle prožijeme. Takové věci nás mohou vyděsit, pokud jim nerozumíme.

Dejme tomu, že někdo na esoterní hodině, nebo řekněme raději na veřejné přednášce, z nezájmu usne. Jeho Já a astrální tělo jsou však přesto přítomné. Když se pak probudí, může se stát, že fyzické tělo se nechce přizpůsobit tomu, co vracející se astrální tělo a Já přijaly. To pak vede k tomu, že dotýčný se rozhádá sám se sebou, dělá si velké výčitky nebo dokonce pociťuje fyzické bolesti. Nebo může nastat případ, že někdo s velkou pozorností přijímá esoterní nauky a také svá cvičení provádí dobře, že pak ale musí pobývat mezi lidmi, kteří se vůči theosofii a esoterice chovají s tichou nebo i vyslovovanou odmítavostí. Pak to na esoterika působí a může se mu stát, že po meditaci se v něm ozvou hlasy, které říkají: „To je všechno nesmysl!“ nebo mnohem horší věci a které ho budou velmi trápit. Jsou to však myšlenky pocházející z jeho okolí, které možná fyzickyma ušima neslyšel; je jimi jakoby posedlý. Tím, že dojde k vyzvednutí Já, s sebou vzhůru bereme všechno, co je v nás dobrého, naši způsobilost, již víc a víc zjemňujeme; nezpůsoby, které v nás jsou, odhazujeme a ony jako by začínaly žít svým vlastním životem. Tak se nám může stát, že začneme jakoby mechanicky klít, používat výrazy, na něž jsme v běžném životě v podstatě příliš dobře vychovaní. To nás pak naplní údivem a hrůzou a možná si řekneme: Vždyť takový vůbec nejsem; na to jsem přece příliš slušný člověk. Avšak právě stane-li se nám něco takového, měli bychom si přiznat, že jsme opravdu takoví, neboť tyto věci zmizí teprve tehdy, až je ze sebe s konečnou platností vystěhujeme.

A přece jsou všechny tyto prožitky pokrokem a záleží jen na tom, abychom si uvědomili jejich význam. Především je nutné, abychom pochopili, že v důsledku své viny velmi těžko pronikáme do duchovních světů. Ale když se tam dostaneme, setkáme se s tím, kdo na sebe skrze mystérium na Golgotě vzal naši vinu. Vzal na sebe naši slabost: to jsou pravdivá slova bible, jako je vše v bibli pravdou. A kdo odmítá, že by Kristus splatil jeho vinu, ten zkrátka nepronikl do hloubi této pravdy, stejně jako ten, který tomu jako „dobrý křesťan“ věří, ale věc si velmi zjednodušuje. Vývoj světa je velmi složitý a skrývá záhady v každém atomu a každý atom se může stát světem samým pro sebe. O tom nás může poučit uvedený příklad se zánětem středního ucha. To, co tu člověk v éterném těle prožívá, je jako svět sám pro sebe, který vznikl z maličkosti.

Z vyšších světů k nám mohou přicházet také inspirace pro materiální svět. Spousta lidí, kteří si čtou o životě Wallaceho, přítele slavného přírodovědce Darwina, přejde jednu věc, jež se příliš málo bere na vědomí: Wallace vypráví, že mu v horečnatém snu přišla myšlenka, která vedla k jednomu z nej důležitějších objevů týkajících se fyzické dědičnosti. Skutečnost, že mu tato myšlenka přišla ve stavu, v němž jeho fyzický mozek nebyl způsobilý k myšlení, by měla materialisty, kteří myšlení považují za funkci mozku, přivést k velmi vážnému zamyšlení. - Také Darwin mnoho cestoval v tropech a je docela dobře možné, že i on učinil leckterý objev týkající se fyzických poměrů v horečce. - V naší materialistické době dojdou takovéto věci pozornosti teprve tehdy, až budou v těchto abnormálních stavech, jakoby inspirací, objeveny věci, které se dají materiálně zhodnotit, až například

někdo tímto způsobem vynalezne něco, na čem bude moci zbohatnout. Do té doby budou lidé tohle všechno považovat za výplody choré fantazie.

Pokračujme s pílí, vytrvalostí a energií v meditaci; neboť nám vždy bude přicházet v ústřety pomoc toho, který přinesl do vývoje Země svůj impulz. Tato pomoc je stále zde!*

* V jiném zápisu jinak stejného znění zde stojí: „Tyto impulzy jsou stále zde!“ (Pozn. vyd. něm. orig.)

GA 266/III